

Preambula

Aşağıda imza atmış Avropa universitetlərinin Rektorları Avropa İttifaqı ölkələri arasında sərhədlərin tamamilə aradan götürülməsindən dörd il əvvəl Avropanın ən qocaman universitetinin doqquz yüz illiyini qeyd etmək üçün Boloniyada toplaşmışlar. Onlar bütün Avropa ölkələri arasında perspektivli əməkdaşlığın tərəfdarıdır və inanırlar ki, xalqlar və dövlətlər dəyişən və inkişaf edən beynəlxalq cəmiyyətdə universitetlərin oynayacağı rol barədə daha məlumatlı olmalıdırlar.

Düşünün ki,

1. qarşından hazırkı minilliyin sonu gəlir və bəşəriyyətin gələcəyi mədəni, elmi və texniki inkişafdan çox asılıdır və bu gələcək əsl universitetlərin simasında təmsil olunan bilik, tədqiqat və mədəniyyət mərkəzləri üzərində qurulacaq;
2. universitetlərin gənc nəsillərə bilik öyrətmək vəzifəsi o anlama gəlir ki, müasir dünyada universitetlər bütövlükdə cəmiyyətə xidmət etməlidirlər. Cəmiyyətin mədəni, ictimai və iqtisadi inkişafı xüsusilə davamlı təhsil sahəsinə böyük yatırımlar edilməsini tələb edir;
3. universitetlər gənc nəsillərə və onların vasitəçiliyi ilə başqalarına təbiətin harmoniyasına hörmət etməyi və həyatın özünü sevməyi öyrədəcək təlim və təhsil verməlidir.

Aşağıda imza atmış Avropa universitetlərinin Rektorları bu andan etibarən həmişəlik olaraq universitetlərin əsasını təşkil edən təməl prinsipləri bütün dövlətlərə və xalqlara bəyan edir.

Təməl prinsiplər

1. Universitet tarixi və coğrafi səbəblərdən müxtəlif şəkildə təşkil olunmuş və cəmiyyətin tam mərkəzində olan müstəqil bir institutdur. O, tədqiqat aparmaq və tədris etməklə mədəni səviyyəni yüksəldir, onu yoxlayıb qiymətləndirir və sonrakı nəsillə ötürülməsini təmin edir. Universitetin ətraf dünyanın ehtiyaclarını təmin etməsi üçün onun tədqiqat işləri və öyrətmə metodları əqli və mənəvi cəhətdəndən siyasi hakimiyyətdən və iqtisadiyyatdan asılı olmamalıdır.

2. Universitetlərdə təhsil cəmiyyətin dəyişən ehtiyaclarından və tələblərindən, eləcə də elmi inkişafdan geri qalmadığı halda tədqiqat və təlim bir –biri ilə sıx əlaqəli şəkildə aparılmalıdır.

3. Tədqiqat və təlim məsələlərində sərbəstlik universitet həyatının təməl prinsipidir. Hökumətlər və universitetlərin hər biri bu fundamental tələblərə hörmətlə yanaşmalıdırlar. Milli, dini və irqi dözümsüzlüyü rədd edən və həmişə dialoqa açıq olan universitet biliklərini paylaşmağa hazır olan, həmin bilikləri tədqiqat işləri və innovasiyalarla təkmilləşdirmək üçün yaxşı təmin olunmuş bacarıqlı müəllimlərin və öyrənməyə hazır və qadir olan tələbələrin bir araya gəldiyi ideal bir məkandır.

4. Universitet dünya humanist ənənəsinin etibarlı davamçısıdır. Onun əsas məqsədi hərtərəfli biliklərə nail olmaqdır. Öz məqsədinə nail olmaq üçün universitet coğrafi və siyasi sərhədləri aşır, müxtəlif mədəniyyətlərin bir-birini tanımasına və qarşılıqlı şəkildə bir-birinə təsir etməsinə böyük ehtiyac olduğunu qəbul edir.

Vasitələr

Bu prinsiplərə əməl edərək yuxarıda sadalanan məqsədlərə nail olmaq üçün hazırkı şəraitə uyğun olan effektiv vasitələrin olması vacibdir.

1. Təlim və tədqiqat işlərində sərbəstliyin təmin olunması üçün universitetin bütün müəllim və tələbələrinin həmin sərbəstliyi həyata keçirən vasitələrdən azad şəkildə istifadəsi təmin edilməlidir.
2. Müəllimlərin işə götürülməsi və onların statusunun tənzimlənməsi tədqiqatla təlimin bir-biri ilə bağlı olması prinsipinə əsaslanaraq həyata keçirilməlidir.
3. Hər bir universitet müəyyən xüsusi hallar istisna olmaqla tələbələrin sərbəstliyini təmin etməlidir. Belə ki, tələbələrin məqsədi bilik və mədəniyyət əldə etməkdir və bunun üçün onlara müəyyən güzəştlər olunmalıdır.
4. Universitetlər, xüsusilə Avropa universitetləri elmi biliklərin davamlı inkişafı üçün qarşılıqlı informasiya və sənədləşmə mübadiləsinə,

müntəzəm olaraq həyata keçirilən birgə layihələrə xüsusi önəm verirlər.

Buna görə də tarixinin erkən mərhələlərində olduğu kimi indi də universitetlər müəllim və tələbə mübadiləsini dəstəkləyirlər. Bundan əlavə, onlar hazırkı şəraitdə bərabər hüquqlu status, dərəcə, imtahanlar (milli diplomlara şübhə ilə yanaşmadan) və təqaüdlər sahəsində ümumi siyasətin həyata keçirilməsi barədə düşünürlər. Bu, universitetlərin öz missiyasını həyata keçirə bilməsi üçün çox vacibdir.

Universitetləri təmsil edən və aşağıda imzasını atmış Rektorlar hər bir dövləti və qeyri-dövlət qurumunu bu Böyük Azadlıq xartiyası çərçivəsində təhsil siyasətinin formalaşdırılmasında iştiraka cəlb etmək üçün əllərindən gələni edəcəklərinə söz verirlər. Böyük Azadlıq xartiyası universitetlərin azad şəkildə müəyyən olunmuş və bəyan edilmiş yekdil arzularını ifadə edir.